

Fågelrapport för Västmanland 1982

Sören Larsson, Mats Andersson, K-G Källebrink, Lars

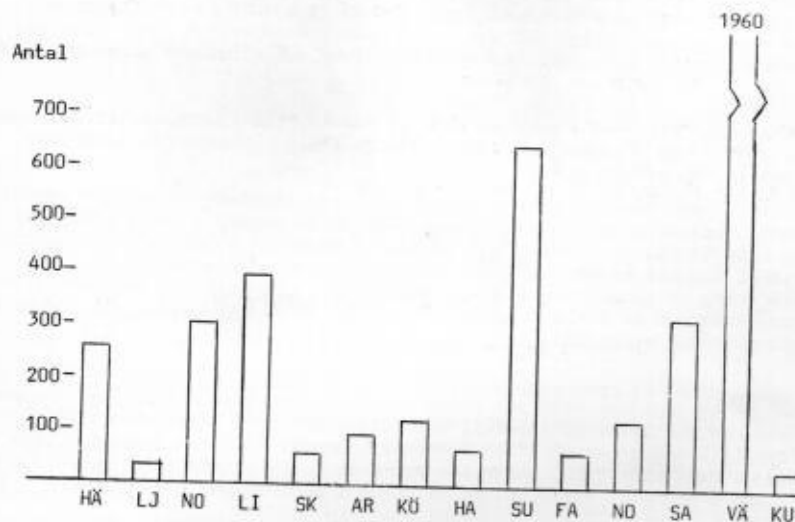
Asklund och Peter Kuiper

Inledning

Detta är åttonde sammanställningen av fågeliakttagelser i Västmanland som Rapportkommittén (Lrk) presenterar.

Årets rapportmaterial är av större omfattning än något tidigare år. Materialet omfattar iakttagelser gjorda av 185 personer och antalet rapporterade fynd är inte mindre än 4220 st. Några av de lokala föreningarna eller VOFs kommunombud gör lokala sammanställningar av fågeliakttagelser vars resultat innebär en allt ökande fågelrapportering. Detta är mycket värdefullt.

I figur 1 visas antalet rapporterade fågeliakttagelser fördelade kommunvis. Som framgår är rapporteringen betydligt mer omfattande i vissa delar av landskapet än

Figur 1. Antalet rapporterade fågeliakttagelser fördelade kommunvis.

period. Ungddeligheten bland mesar och flugsnappare blev betydligt större än normalt om än inte lika katastrofal som året innan.

Höst:

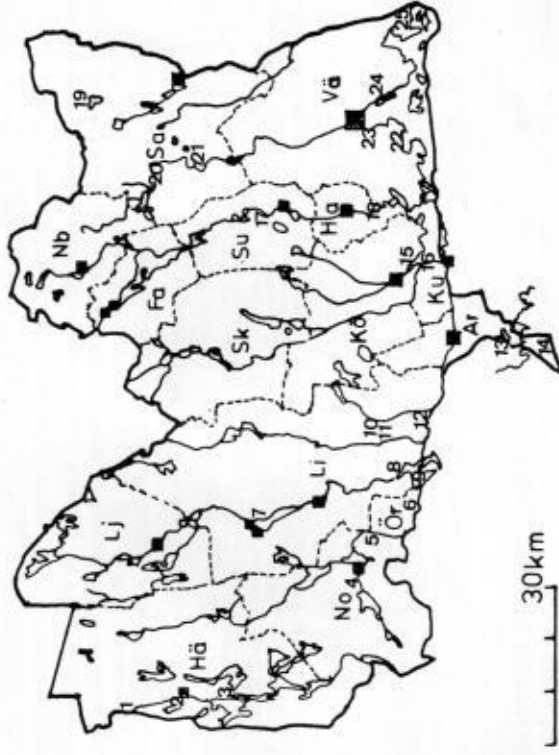
September fick en kylig inledning. Nattfrost den 5. Därefter dominerade SV-vindar. Det var blåstigt men ovanligt mildt hela månaden ut. Början och slutet av oktober var mild. Däremellan blåste NE-vindar, det var kyligt och mycket solfattigt.

Arktiska vadare (kustpöpare, myrspov t ex) uppträdde rikligare än på många år. Blåa kärrhökar sågs mycket ofta lite varstans, möjligen beroende på en god ungproduktion. Invasionen av pärlugglor norrifrån gick för de flesta obemärkt förbi. 4 st bildödade pärlugglor på väg 65 mellan Surahammar och Ramnäs (ca 8 km) är en dystur bekräftelse på invasionen. Prutgås-observationer i vårt landskap har ofta samband med NE-vindar, se rapporten.

Vinter:

Vinter var det bara i början av november, då också de flesta sjöarna i landskapet frös till. Därefter dominerade SV-vindar i stort sett till årets slut med bara ett kort kallluftinbrott i mitten på december.

Den ovanligt milda vintern innebar övervintringsförsök av flertalet arter som normalt inte uppträder här vintertid.

Ett flertal lokaler förekommer ofta i denna fågelrapport. På kartan fig. 2 visas var dessa är belägna. Bokstäverna på kartan anger kommunerna.

- 1 = Flaxen
- 2 = Hällefors / Knuthöjds mossen
- 3 = Grythyttedaviken
- 4 = Norasjön / Åsbojön
- 5 = Järleån / Järle
- 6 = Ervallaåingarna
- 7 = Räsvalen / Storå
- 8 = Ullersättersviken
- 9 = Stor-Väringen
- 10 = Österhammarssjön / Finnåkersjön

i andra vilket bör beaktas vid läsandet av denna rapport. Av diagrammet kan man också dra slutsatsen att ännu finns mycket värdefulla uppgifter som aldrig rapporteras och det gäller främst fynd av de vanligare arterna.

Vi har valt att i flera fall presentera förekomsten mer allmänt utan en mängd fynddata. Den som är intresserad kan emellertid erhålla dessa uppgifter från Lrks kartotek.

Några arter som är upptagna i rapporteringslistan (se FIV 1983:2 sid 42-43) saknas i denna uppsats. Dessa arter redovisas i flerårsrapporteringar.

Är observation märkt med en asterisk (*) betyder det att observatören skickat en utförlig beskrivning av fyndet till Lrk. De fynd som skall granskas av Raritetskommittén (Rk) har behandlats av dem och godkänts.

Årets väder med kommentarer.

Vinter: Vinterperioden kommer att gå till historien som kylig med flertalet köldknäppor och med ovanligt stort snödjup. Först den 10 febr och ett par dagar framåt var det över nollstreck.

Kylan i slutet av förra året och i januari orsakade en kraftig urtunnning av skogsbestånden. Till det positiva hör den rikliga förekomsten av domherre.

Vår: Mars blev vårmånaden med sydvästvindar, värme och riklig nederbörd. Stora översvämningar blev följden. I påskveckan (8.4 - 12.4) inträffade ett kraftigt väderbaksfall. Det var sedan övervägande kyligt långt fram till mitten på maj. Från pingsthelgen (28.5) var det strålände högsommarväder.

Redan första veckan i mars anlände de första flyttfågeln och när väderbakslaget kom i påskhelgen fanns alla de tidiga arterna här (rödthakar, trastar, skogsnäppor mm).

Kylan i maj gjorde att insektsberoende arter startade häckningen ovanligt sent. Falgöxe och store ca 10 dagar senare än normalt. Den 22-23.5 var en märklig fågelhelg. Fullkomligt stiltje gjorde att sjöarnas ytor låg blanka, vilket innebar en hastigt ökad temperatur vid vattenytan med en massiv kläckning av insekter som följd. Mycket stora fågelskaror samlades och provianterade av detta överflöd. Bl a sågs då två nya arter för landskapet, rosenmås och präriemås.

Sommar: Början av juni var varm men redan den 9 drog nordvindar ner över Västmanland med nattfrost och snöfall som följd. Det blev sedan mycket blåstigt fram till midsommar då stora nederbördsmängder föll med översvämningar som följd. Juli blev varm, solig och med svår torka vilken kulminerade första veckan i augusti. Sista halvan av augusti dominerades av västvindar och ostadigt väder.

För andra året i rad kom ett svårt väderbaksfall under en mycket känslig

- 11 = F.d., Sörbysjön
 12 = Sjömosjön
 13 = Findlaviken / Fröshammarsviken
 14 = Nyckelgrundet / Hjälmaren
 15 = Nora / Cementtjippen
 16 = Barkarövikens / Galtens
 17 = Gnien
 18 = Ladugårdssjön / Mölntorp
- 19 = Storsjön
 20 = Gotgen / Löten
 21 = Fläcksjön / Gussjön / Vrenninge
 22 = Askövikens
 23 = KVV
 24 = Hässlösendet / Björnöns / Trädrängens
 25 = Ångsö

Observationer 1982.

Gruppindelning: Smålom - storskrake. Sören Larsson

Bivräk - träna. Mats Andersson

Strandskata - lumefågel. Karl-Gunnar Källebrink

Skogsduva - stenskvätta. Peter Kuiper

SMÅLÖM (*Cavia stellata*). Endast 8 konstaterade häckningar har rapporterats. Dessutom 3 par som uppehållit sig på lämplig häcklokal men där häckning ej konstaterats. Av de rapporterade är fyra lokaler nya. Uppgifter saknas från 27 kända häckningslokaler. Den tidigare uppfattningen om smålompopulationens storlek i landskapet (Fiv 12:65) måste revideras. Populationen uppgår nu till ca 45 par. Häckningsområdet är med få undantag koncentrerat till Bergslagsområdet.

Under sträcktid: Tidigaste observation 16.4 (Nora stad) och senaste 19.9 (Hällefors), följande fynd har gjorts utanför häckningsområdet: 1 ex Blacken, Mölaren 22.5 (T5, L3), 1 ex Vässaman, Galtens i maj (S3, PE), 1 ex sträck Sala stad 12.6 (S0), 1 ex Fläcksjön 25.4 (PG, BL) och 1 ex Gläpen, Surahammar 31.10 (SL).

STORLÖM (*C. arctica*). 70 häckningar el troliga häckningar har rapporterats vilket är det största antalet hittills. Kunsökan om storlompopulationens storlek klarar alltmör. Sedan 1976 är 148 lokaler med 190 par kända. Fördelning per kommun är: Hällefors 39 par, Ljusnarsberg 9, Nora 8, Skinnskatteberg 14, Lindesberg 30, Köping 3, Surahammar 13, Sala 22, Fagersta 11 och Norberg 41. Vi kan nu uppskatta storlompopulationen i landskapet till ca 300 par.

SMADOPPING (*Tachybaptus ruficollis*). 2 ex Hammarby, Nora 1-10.1 (PK). 1 ex Mor-skogasjön 13.5 (MA).

Detta är det lägsta antalet fynd i landskapet sedan 1975.

SKÄGGDOPPING (*Podiceps cristatus*). Häckningar i Bergslagsområdet: 9 häckningar i Hällefors k:n (TC), Nora k:n 2 häckningar (RT, PB), Ljusnarsberg k:n 12 häckningar (PC), Norbergs k:n 4 häckningar (TL) och Fagersta k:n 21 häckningar samtliga i Anämningen (SL).

Stora flockar: 140 ex rastade i Askövikens 20.4 (HDH).

SVARTHALSAD DOPPING (*P. nigricollis*). * 1 ex Askövikens 9.5 (MG).

SVARTHAKEDOPPING (*P. auritus*). 27 par rapporterade fördelade kommunvis: Suraham-

mar 13, Lindesberg 8, Arboga 1, Västerås 4 och Norberg 1. Rapporter saknas från flera tidigare kända lokaler. Uppmärksamhet bör riktas mot arten då en 50 % nedgång i beståndet inträffat i Surahammars k:n sedan 1977.

GRÅHAKEDOPPING (*P. griseogena*). 1 ex Värningen 9.4 (EJ), 1 ex Fröshammarsviken 10.4 (UE), 1 ex hörd Askövikens 24.4 (MG), 1 ex Fläcksjön 20.5 (KK), 1 ex Gussjön 17.10 (KK) samt 1 ex Askövikens 2.11 (MG).

STORSKARV (*Phalacrocorax carbo*). Enbart höstfynd föreligger. Dock det största antalet fynd något år i landskapet. Fem observationer av 1-2 ex föreligger från Mölaren under tiden 17.10 - 6.11 (ARA, SJ). Från Hjälmaren t ex 10 ex 7.9 och 7 ex den 17.10 (BE). Vid Värningen fanns arten från den 29.8 - 5.10 med som mest 3 ex den 10.9 (EJ). 1 ex Alntorp, Norasjön 23.8 (Thomas Uhr), förmodligen samma ex vid Bläsut, Norasjön 4.9 (Thomas Uhr). 2 ex sträck Gnien 9.10 (BE) och 1 ex Långsjön, Surahammar 9.10 (SL).

RÖRDRÖM (*Botaurus stellaris*). 18 tutande hanar rapporterade, därav 3 ex Askövikens (HDH). Utanför mälarmrådet: 1 ex Hagaberg, Frövi 11.4-15.5 (JM). 1 ex sågs i Hultasjön, Lindesbergs k:n 5.5 (HLJ).

Första obs 30.3 vid Askövikens (MG) och senaste 18.9 Barkarövikens (AE).

HÄGER (*Ardea cinerea*). Av rapporter att döma uppträder arten allt vanligare i landskapet. Fynd av arten under året saknas endast från Hällefors, Ljusnarsberg och Fagersta k:n.

I mälarmrådet ökar antalet häckande par. Det finns nu 79 boplatser fördelade på 5 kolonier. (T5, ARA). Största kolonin innehåller 54 bon. Dessutom en häckning i Skinnskatteberg k:n (RST) och två troliga häckningar i Norberg (IL).

Ett januarifynd: 1 ex sträck Galtens 16.1 (BSa).

KNÖLSVAN (*Cygnus olor*). 23 häckningar rapporterade fördelade kommunvis: Hällefors 1, Nora 1, Lindesberg 4, Köping 1, Fagersta 2, Surahammar 1, Västerås 4, Norberg 2 och Sala k:n 7 häckningar.

Vinterfynd: 5 ex Askövikens 5.12 (DG), 2 ex Ladugårdssjön 26-29.12 (ARA), 2 ex N. Husby, Norasjön 28.12 (LA) och 1 ex Borgåsand, Hällstahammar 29.12 (ARA).

MINDRE SÅNGSVAN (*C. columbianus*). Iakttagen i samma omfattning som tidigare år. Fynd föreligger från sex lokaler under vårstrecket 27.3-11.4 (Norrsjön, Gnien, Röbrosjön, Fläcksjön, Salbo invallning, Storsjön. Samtliga lokaler i Surahammar och Sala k:n).

Största flock: 4 ex Fläcksjön 27.3 (KEM, HÄJ).

SÅNGSVAN (*C. cygnus*). 14 häckningar rapporterade, dessutom 8 revirhållande par. Arten häckar nu i följande kommuner: Lindesberg, Köping, Skinnskatteberg, Fagersta, Surahammar och Sala.

Stora rastsiffror noterades som vanligt från flera lokaler. I Lindesbergs k:n: 400 ex Sundby, Värningen 28.3 (IA), 100 ex Sjömosjön 28.3 (BSa), 350 ex Finnäkerssjön 4.4 (DAn, IA) och 180 ex Spannarbodasjön 18.4 (DAn, IA).

Västerås k:n: 206 ex Sägen, Skultuna 14.4 (HÄJ). Surahammars k:n: 487 ex Norrsjön 14.4 (Gunvor Ruth), 106 ex Västersjön 12.4 (BJW), 158 ex Gnien 15.4 (SL) samt Sala k:n: 330 ex Röbrosjön 1.4 (SL), 420 ex Storsjön 14.4 (KK) och 200 ex Gorgen 18.4 (LE).

SÄDÅS (*Anser fabalis*). Stora raststiffror efter västmanländska förhållanden: över 100 ex vid Lötén 9-27.4, som mest 186 ex den 20.4 (BER). 61 ex Boda, Västerås 30.3 (PM). Största höststafning: 99 ex Boda 3.10 (DG).

BLÅSGÅS (*A. albifrons*). 4 ex Onien 28.3 (RLa). 1 ex. rast Lövata, Asköviken 3.10 (TB, DG). Flock sträckte över Köping 9.10 (AE) och 1 ex. sträck Gorgen 10.10 (KEm).

GRÅGÅS (*A. anser*). Tre lyckade häckningar vid Frisshammarsviken (LSt). Övanligt stora flockar noterades. 22 ex Asköviken 28.3 (DG) och 19 ex Sjömosjön 28.3 (BSa). 50 ex sträck Sala stad 28.4 (SÖ).

Under året isakttagen i följande kommuner: Lindesberg, Arboga, Surahammar, Sala och Västerås.

VITKINDAD GÅS (*Branta leucopsis*). 1 ex Kungsör i april/maj (BSa) samt 1 ex vid Hedkärren, Fagersta (T. Strand).

PRUTGÅS (*B. bernicla*). 6 flockar sågs över landskapet perioden 2-9.10. 46 ex Ladugårdsjön 2.10 (MLI), 110 ex Norssa 3.10 (PEK), 100 ex Köpings stad 3.10 (AE), 150 ex Värningen 3.10 (EJ), 24 ex Galten, Mälaren 9.10 (BSa) och 400 ex över Ramnäs 9.10 (SL, RLa), detta är den största flock som någonsin setts i landskapet.

Även rastande fåglar förekom. 2 ex vid KVV 6-10.10 (L. Gladh), 1 ex Bovik, Hällefors 11-12.10 (SK) samt 20 ex på golfbanan vid Hedkärren, Fagersta 20.10 (T. Strand).

Uppträdandet av prutgäss i Västmanland har aldrig noterats i sådan omfattning som denna höst.

Figur 3. Den enda snatterand som sågs i Västmanland 1982. Foto: Erik "Plur" Jansson.

BLÅSAND (*Anas penelope*). Två troliga häckningar rapporterade från Lindesbergs k:n (MA).

Största raststiffrorna: 66 ex Asköviken 2.9 (DG), 80 ex Gussjön 4.9 (ARA) och 80 ex Botten, Kungsör 10.9 (BSa).

Raststiffrorna är mycket långt under de stora antal som noterades i flera av landskapets sjöar i början på 1970-talet.

SNATTERAND (*A. strepera*). Endast ett fynd. 1 ex Ervallaängarna 12.5 (EJ).

GRÅSAND (*A. platyrhynchos*). Stora raststiffror: 1000 ex Asköviken 17.10 (MG), 570 ex Västerås stad 9.1 (ARA) och 370 ex Västerås stad 30.12 (IS).

STJÄRTAND (*A. acuta*). Enstaka ex rastade i slättsjöarna i Lindesberg, Surahammar, Västerås och Sala kommuner. Liksom för blåsand föreligger en tydlig nedgång i antalet rastande fåglar i jämförelse med 1970-talet.

200 ex sträckte över Finnossen, Surahammars kommun 1.9 (ML).

ARTA (*A. querquedula*). Antalet fynd fler än på många år. Två häckningar, Asköviken (MG) och Ervallaängarna (EJ). Troliga häckningar, Asköviken (TS) och Morskogsjön (MA). Dessutom spelande hanar och par vid Djupen, Surahammar (SL), Fröstboviken, Hallaren (SÖ), Hultasjön, Lindesberg (HLJ), Lilla Borskärrret, Lindesberg (HLJ) och Nässundet, Ångsö (TS).

Under sträcktid föreligger tre fynd från landskapets västra delar. 1 ex ♂ Flaxen 9.5 (JK), 1 ex ♂ Bosterhammarsjön 15.5 (JM) och 4 ex Lillsjön, Nora 21.5 (BU).

SKEDAND (*A. clypeata*). Ingen häckning känd men sommarfynd föreligger från Asköviken, som mest 4 ex 3.6 (MG), 1 par Morskogsjön, Lindesberg 31.5 (MA) och 2 par Mölntorp hela sommaren.

Från västra delarna föreligger flera fynd från Morskogsjön under tiden 7.4-31.5 (LA m.fl.). 1 par Ervallaängarna 11.5 (EJ), 1 ex ♂ Sörbyjön, Lindesberg 21.5 (EJ)

BRUNAND (*Aythya ferina*). 2 häckningar rapporterade från Lindesbergs k:n (MA). Sommarfynd föreligger från ytterligare 7 lokaler. Är brunanden så ovanlig häckfågel i Västmanland som rapporteringen antyder?

VIGG (*A. fuligula*). Häckningar eller troliga häckningar rapporterade från 11 lokaler, fördelade på Ljusnarsberg 1, Lindesberg 5, Nora 1, Surahammar 2 och Västerås k:n 2.

102 ex rastade Asköviken 20.4 (TS) och 100 ex 4.11 och 21.11 (MG).

Vinterfynd föreligger från Asköviken: 30 ex den 5.12 (DG, MG), Grisfjärden, Ångsö 3 ex 7.12 (TS), Svartån, Västerås 1 ex 21.12 (M. Henriksson) samt Norsjön 2 ex 26.12 (LU).

BERGAND (*A. marila*). 9 fynd föreligger. Fördelade på maj 7, september 1 och oktober 1. Från västra delarna: 2 ex Lillsjön, Nora 14.5 (RI), 1 ex Storvåringen 10.9 (EJ) och 15 ex Hammarn, Hällefors 31.10 (CS, TC)

FJÄLLVRÅK (*Buteo lagopus*). Fynd från västra delarna: Lindesbergs k:n. 1 ex Vess-
Lingsbyholm 11.4 (DAn), 1 ex Sörbysjön 30.9 (SOE), 1 ex Högmosen 9.10 (DAn),
2 ex Iresjön 9.10 (IA), 1 ex Norskogsjön 17.10 (MA) och 1 ex Sjömosjön
24.10 (DAn).

Nora k:n. 1 ex Stora Mon 18.4 (PK), 1 ex. Hemmarby 20.4 (HLJ), 1 ex Hertzbo-
da 13.10 (EM).

Hällefors k:n. 1 ex Grythyttvikens 25.2 (MM), 1 ex Domvik 1-2.10 och 9.10
(GPe), 1 ex Kindlahöjden 2.10 (JK), 1 ex Lunds-fjärden 10.10 (LSa), 1 ex
Sävenfors 16.10 (MT) och 1 ex Sörälgen 23.10 (GPe).

Från övriga landskapet finns vinterfynd från Västerås k:n 3 fynd och Hallsta-
hammars k:n 1 fynd.

Brs sträckdag var den 10.10 då 69 ex sträckte vid Askövikens (MG, HOH) och
37 ex vid Onien (SL).

STÖRRE SKRIKÖRN (*Aquila clanga*). * 1 ex juv vid Askövikens 23.8 (TS). Detta är
andra fyndet av arten i Västmanland.

FISKGJUSE (*Pandion haliaetus*). 55 par har rapporterats häckande. I tabellen fig.4
visas antalet rapporterade häckningar kommunvis, under perioden 1977-82.

kommun	1977	-78	-79	-80	-81	-82	uppskattat antal par
Västerås	10	17	16	22	7	16	18-20
Arboga	10	14	3	1	1	1	10-12
Hallstahammar	6	12	11	11	6	0	10-12
Sala	9	0	11	6	0	0	8-10
Lindesberg	2	2	2	5	9	11	14
Köping	1	14	1	2	2	5	10-12
Surahammar	3	5	4	1	4	6	6
Norberg	0	0	1	3	2	4	4
Nora	2	0	1	2	0	3	4
Hällefors	1	1	0	1	2	5	6
Skinnskatteberg	0	0	0	1	0	2	4
Ljusnarsberg	0	0	0	0	1	1	4
Fagersta	0	0	0	0	0	1	2
summa	44	65	50	55	34	55	100-110

Figur 4. Tabellen visar antalet rapporterade fiskgjusehäckningar/kommun och år.
Dessutom uppskattning av populationens storlek i landskapet. Som framgår är rap-
porteringen ojämn mellan åren. Minst 85 par häckar i landskapet men det troliga
antalet ligger omkring 100-110 par.

Drygt hälften av den västmanländska populationen av fiskgjuse är knuten till Hälle-
ren. Övriga par häckar vid skogssjöar, tjärnar, myrar och barrskog i övriga land-
skapet.

TORNFALK (*Falco tinnunculus*). Åtta häckningar är rapporterade. Två par vardera i
Hällefors k:n (TC) och Köpings k:n (PEK, GP) och ett par vardera i Lindes-
bergs k:n (MA, Åke Pettersson), Arboga k:n (UE), Sala k:n (KK) och Västerås k:n
(PM).

Ett vinterfynd föreligger från Supra, Köping i december (LST).

ALFÅGEL (*Clangula hyemalis*). 2 ex. Granfjärden, Ångsö 22.4 (TS), 2 ex. Øst Galten
9.10 (BSa), 1 ex g Barkarövikens 12.10 (A. Jäderlund), 1 ex Nyckelgrundet
17.10 (UE), 3 ex Svinskär, Mälaren 24.10 (SJ), 1 ex. g Västeråsfjärden 13.11
(MG), 1 ex Köpings Djupham nov/dec (GP) och 1 ex Sjömosjön 26.12 (UE)
8 fynd är något fler än genomsnittet för de senaste fem åren.

SJÖORRE (*Melanitta nigra*). Endast 13 fynd rapporterade. Fördelade på april 3,
maj 8 och oktober 2.

SVÄRTA (*M. fusca*). 1 ex g Grythyttvikens 24-31.10 (MT, CS, TC) samt 3 ex Labbarb
Ångsö 27.11 (TS).

SALSKRAKE (*Mergus albellus*). 74 fynd rapporterade. Fördelade månadsvis mars 4,
april 47, maj 6, augusti 1, september 1, oktober 3, november 11 och december
1 fynd. Tidigaste obs 2 ex Grythyttvikens 16.3 (MT, LaJ) och senaste 5.12
5 ex Askövikens (HOH).

Arten rapporterad från samtliga kommuner utom Ljusnarsberg, Skinnskatteberg,
Fagersta och Norberg.

SMÅSKRAKE (*M. serrator*). Endast 2 häckningar rapporterade: Lunds-fjärden, Hällefors
(LSa) och Storsjön, Norberg (TL). Dessutom ytterligare 30 par i lämplig häck-
biotop under häckningstid, bl a 14 par i Amnningen, Fagersta (SL).
Första obs 22.4 (Mälaren) och senaste 24.10 (Mälaren).

STORSKRAKE (*M. merganser*). 24 häckningar rapporterade. Fördelade kommunvis: Häl-
lefors 11, Nora 4, Lindesberg 2, Fagersta 4, Norberg 1 och Västerås 2 häckningar.
Dessutom föreligger uppgifter om ytterligare 32 par men där häckning ej säker-
stälts.

Arten har nu häckat i samtliga kommuner utom Köping och Hallstahammar. Antyd-
ningar finns att storskraken häckar vanligt i landskapets västra delar numera.

HAVSÖRN (*Haliaetus albicilla*). Från Västerås k:n föreligger 45 observationer:
1-4 ex på sex olika lokaler. Tidsfördelningen är 13 fynd 2.1-25.4 och 32 fynd
6.11-28.12. Surahammar k:n: 2 obs. 24.2 och 14.4. Hallstahammar k:n: 1 obs.
1.4. Sala k:n: 1 obs 27.3. Arboga k:n: 1 obs 16.5. Köpings k:n: 1 obs 21.10.
Dessutom från västra delarna: Hällefors k:n: 2 ex ad St. Högssjön 32.11 (PA).
Lindesbergs k:n: 1 ex ad Finnäkersjön 12.11 (SOE, J.Andersson), och 1 ex Torv-
mossen, Nora k:n 16.12 (EM).

örnar dubbelräknas måste det ändå vara frågan om en ökning. Glädjande är också
första fynden från Hällefors och Nora, Lindesbergsfyndet är det tredje i kom-
munen.

GLADA (*Milvus milvus*). 1 ex Frösshammarsviken 16.5 (LST).

BRUN KÄRRHÖK (*Circus aeruginosus*). 17 häckningar rapporterade. Fördelade kommun-
vis Västerås 10, Sala 4, Hallstahammar 2 och Köping 1 par, dessutom 1 trolig
häckning i Lindesbergs kommun.

Antalet ligger i nivå med tidigare år.

Atta häckningar är betydligt fler än de tre senaste åren. I Skåne har man konstaterat en återhämtning av tornfalken och 1982 års sträcksiffra vid Falsterbo var den högsta någonsin. Man kan kanske se ljusare på framtiden för tornfalken?

STENFALK (*F. columbarius*). Totalt gjordes 101 observationer av arten under året. Dessa fördelar sig på 51 vårfynd och 52 höstfynd. Detta är det största antalet fynd som rapporterats något år.

Desutom gjordes ett sommarfynd i Ljusnarsbergs k:n den 20.6 (MA, SOE). Detta är det fjärde sommarfyndet under perioden 1976-82.

I fig. 5 visas stenfalkens utbredning i Västmanland under perioden 1976-82.

LÄRFALK (*F. subbuteo*). 12 häckningar eller troliga häckningar rapporterade. 2 par Skinnskattebergs k:n (LLe, LJ), 1 par Surahammars k:n (BJW), 1 par Lindesbergs k:n (OS), 2 par Hällefors k:n (TC, Lars Ekdhil), 1 par Fagersta k:n (RL), 1 par Hallstahammars k:n (PE) och 4 par Sala k:n (KK, SB, SO). Dessutom föreligger ytterligare fynd från 16 lokaler under juni månad, men där häckning ej konstaterats.

PILGRIMSFALK (*F. peregrinus*). 1 ex Loka, Hällefors 4.4 (OH) och *1 ex juv Askövik 5.10 (MG).

JAKTFALK (*F. rusticolus*). *1 ex juv Askövik 21.10 (MG). Totalt har fem fynd av arten gjorts sedan 1977, samtliga under tidsperioden 2.10 - 31.12.

TJADER (*Tetrao urogallus*). 11 lekplatser har rapporterats. Fördelade på Surahammars 4, Ljusnarsberg 4, Nora 2 och Västerås k:n 1. Fortfarande få rapporter om tjäderlekplatser.

Trots bristfälliga kunskaper om tjädernas ekologi (lekplatsens betydelse, revirstorlek o dyl), måste dagens skogsbruk vara ett hot mot arten. Det är därför värdefullt om flera lekplatser blir kända, så att nödvändig hänsyn kan tas vid t ex avverkning.

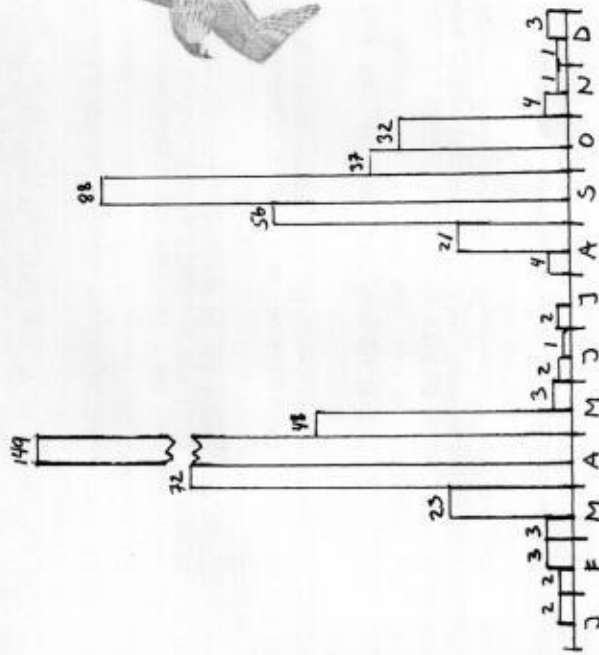
VAKTEL (*Coturnix coturnix*). 11 spelande tuppar har hörts på sju lokaler, dessa är hörda under perioden 29.5 - 19.7.

1 ex Sörsjön, Surahammars 29.5 (BJW), 1 ex. Hullberget, Fläcksjön 29.5 (KEm), 3 ex. Bergs, Skultuna 19-26.6 (HÄJ), 1 ex. Kurörkorset, Ångså 1.6 (AFA), 3 ex. Tibble, Skultuna 21.6 (TB, OH) och 24-25.6 (MG, MLI), 1 ex Sala 26-27.6 (KEm), 1 ex Solingetorp, Västerås 10.7 (GL) och 19.7 (Bertil Pettersson)

SMÅFLÄCKIG SUMPFÖNA (*Porzana porzana*). 20 spelande fåglar på 15 lokaler. Fågllarna hörda under perioden 24.4 - 2.7.

Lokaler och antal fåglar: Västerås k:n. Askövik 3 (HOH), Lövså 1 (MG), Stavsholmen 1 (BSa, ARA), Rastholmen 1 (L. Ström), Hallstahammars k:n. Ladugårdsjön 2 (LS), Asfaltverket, Kolbäck 1 (LHo), Strömsvik 1 (LHo), Surahammars k:n. Västersjön 1 (BJW) och Bosjön 1 (SL). Köpings k:n. Norså 2 (LH, BSA), Sala k:n. Storsjön 1 (KÄK), Näs, Fläcksjön 1 (KEm), Arboga k:n. Findlaviken 1 (BEn), Lindesbergs k:n. Morskogsjön 1 (MA) och Kungsörs k:n. Barkarövik 1 (BSa).

KORNVARR (*Orex crex*). 14 spelande fåglar på 13 lokaler. Av dessa finns två fynd

Figur 5. Diagrammet visar antalet rapporterade fynd av stenfalk i Västmanland för åren 1976-82. Månaderna är uppdelade i två perioder. Som framgår kulminerar vårstreckat under andra halvan av april och höststreckat under andra halvan av september. (n=550).

från landskapets västra delar. 1 ex Hälvarstorp, Hällefors slutet/5 (Kis) och 1 ex Hagby bruk, Nora slutet/5 (A. Sundkvist).

TRANA (*Grus grus*). 42 häckningar är rapporterade, däruv 14 nya lokaler. Totalt finns det nu 155 kända häcklokaler för trana i Västmanland.

De 14 nya häcklokaler är: Fagersta k:n. Fluktjärn (E. Lindberg), Önsjö (L. Karjalainen), Åmossen (SL) och Svartjärn (LLe). Lindesbergs k:n. S. Lomtjärn (RT) och norra delen av Aspen (RT). Köpings k:n. Botsjön (LM) och Svan (GN). Sala k:n. Björnmossen (SB) och Vattmossen (BER). Hällefors k:n. Brunnstjörp (TC). Nora k:n. Kviddtjärn (MA), Skinnskattebergs k:n. Spaden (RSt) och Surahammars k:n. Myrbjörken (SL).

STRANDSKATA (*Haematopus ostralegus*). Bofynd på ön Vässman, Mälaren (GN) samt en trolig häckning i Hjälmaren (BEn).

Från västra Västmanland: 1 ex Noraasjön 2.4 (PB) och 2 ex Värningen 24.8 (EJ). I övrigt rapporterat med 1-2 ex från 10 lokaler.

Bofyndet vid Vässman är den första konstaterade häckningen i landskapet.

SKÄRFLÄCKA (*Recurvirostra avosetta*). 1 ex KVV 8-13.9 (MLJ, IS). Detta är andra fyndet av arten i landskapet, det första gjordes vid Askövik 1 maj 1970.

STÖRRE STRANDPIPAR (*Charadrius hiaticula*). Sedd över hela landskapet under sträck-

tid. Noterbart är att större flockar setts rasta, såsom 28 ex Fläcksjön 20.5 (KK), 25 ex Flaxen, Hällefors 28.7 (Laj) och 12 ex Gnien 19.9 (SL).

FJÄLLPIPARE (*C. morinellus*) * 7 ex rastade Vretberga, Arboga 21.5 (UE).

KUSTPIPARE (*Ploceus squatarola*). Ett vårfynd: 1 ex rast Askövikens 1.6 (PM).

Ett 40-tal höstfynd. De två största flockarna var 26 ex Fläcksjön 2.9 (SL) och 24 ex Boda, Västerås 1.9 (MLI). Notabelt är att inget fynd gjordes i juli.

KUSTSNÄPPA (*Calidris canutus*). 3 fynd: 3 ex Nyckelgrundet, Hjälmaren 8.8 (UE) och 1 ex 5.9 (UE). 4 ex rast Gorgen 23.9 (Tli).

SMÅSNÄPPA (*C. minuta*). Vårfynd: 1 ex rast Gussjön 21.5 (PLu).

MOSNÄPPA (*C. temminckii*). Rapporterad framför allt på våren, under tiden 20-25.5. Noterbart är några större rastsiffror: 10 ex Cementatippen, Köping 21.5 (GP), 24 ex Fläckeboområdet 20.5 (KK) och 45 ex 22.5 (KEM, SB).

SPOVSNÄPPA (*C. ferruginea*). 3 fynd: 1 ex KVV 25-27.8 (TB), 1 ex Slaggtippen, Hällefors 3.9 (MT) och 1 ex Askövikens 1.9 (MG).

MYRSNÄPPA (*Limicola falcinellus*). * 1 ex KVV 30.5 (MLI, MG).

DVÄRBECKASIN (*Lymnocyptes minimus*). 1 ex spel Lilla Borskärrat, Lindsberg 25.4 (HLJ). 1 ex rast Fläcksjön 20.5 (KK), 3 ex Borkarövikens 25.9 (T. Rönnestad), 2 ex Ladugårdsjön 2.10 (MLI), 1 ex Längsjön, Sala 9.10 (KEM) och 1 ex Ångsö 28.10 (TS).

ENKELBECKASIN (*Gallinago gallinago*). 1 ex Finnossen, Surahammar 16.12 (ML). Det är första rapporterade vinterfyndet av arten i Västmanland.

DUBBELBECKASIN (*G. media*). * 1 ex Askövikens 19.9 (TB).

RÖDSPOV (*Limosa limosa*). Rapporterad med 1 ex på följande lokaler: Gussjön 22.4 (EA), Fläcksjön 24.4 och 2.5 (KK), Gorgen 5-9.5 (Tli), Skäret, Arboga 15.5 (BSa) och Ervallaängarna 21.5 (IA).

MYRSPOV (*L. lapponica*). Ett vårfynd: 1 ex Fläcksjön 31.5 (SB).

Under hösten gjordes 16 fynd från 9 lokaler, vilket är fler än vanligt. Stora flockar: 21 ex Mölntorp 23.8 (SJ), 27+27 ex Gnien 28.8 (SL), 14+6 ex Askö 28.8 (TS), 40 ex Mölntorp 5.9 (SJ), 40 ex Cementatippen, Köping 13.9 (GP), 15 ex Askö 14.9 (MLI) och 20 ex Finnossen, Surahammar 20.9 (ML).

STORSPOV (*Numenius arquata*). Under perioden 1978-82 har 184 par rapporterats.

Fördelningen kommunvis är: Ljunarsberg 3, Hällefors 12, Lindsberg 9, Köping 3, Norberg 7, Västerås 10, Nora 5, Fagersta 8, Skinnskatteberg 12, Surahammar 19, Sala 84, Hallstahammar 9, Arboga 3 och Kungsör ingen häckning.

SVARTSNÄPPA (*Tringa erythropus*). Den 14 maj noterades stora rastande flockar i landskapet. Bl a 150 ex Ervallaängarna (EJ), 40 ex Ladugårdsjön (NEZ) och 36 ex Fläcksjön (HåJ).

RÜDBENA (*T. totanus*). Stor flock: 32 ex rastade vid Gussjön 20.5 (KK).

ROSKARL (*Arenia interpres*). 1 ex Skorven, Mälaren 6.5 och 23.5 (TS). 2 ex St. Tryskär, Mälaren 22.5 (TS). På Nyckelgrundet sågs 2 ex 5.9 och 1 ex 12.9 16.9 (UE).

SMÅNÄPPA (*Phalaropus lobatus*). * 1 ex. Flaxen 22.5 (MT).

LABB (*Stercorarius parasiticus*). 1 ex Blacken, Mälaren 22.5 (LJ, TS) och * 1 ex Råsvälen 23.6 (OA), * 1 ex juv Cementatippen, Köping 14.9 (GP).

DVÄRGMÅS (*Larus minutus*). 25 observationer från 11 lokaler rapporterade. Arten har aldrig uppträtt i sådan omfattning i landskapet sedan Lrk begärt in rapporter. Även ett vinterfynd noterat vilket är nytt för landskapet.

1 ex Gussjön 28.4 (KK), 11 majfynd föreligger bl a 4 ad+2 subad Blacken, Mälaren 22.5 (LJ). Två junifynd finns. Hjälmaren på Nyckelgrundet är av märklig omfattning, bl a 5 ad+ 14 juv 8.8 (UE), 3 ad+7 juv 12.9 (UE). Sena obs: 1 ex KVV 13.11 (HåJ), 2 ex Öranfjärden, Ångsö 13.11 (TS) och 3 ex Kvicksund, Västerås 29.12 (LS).

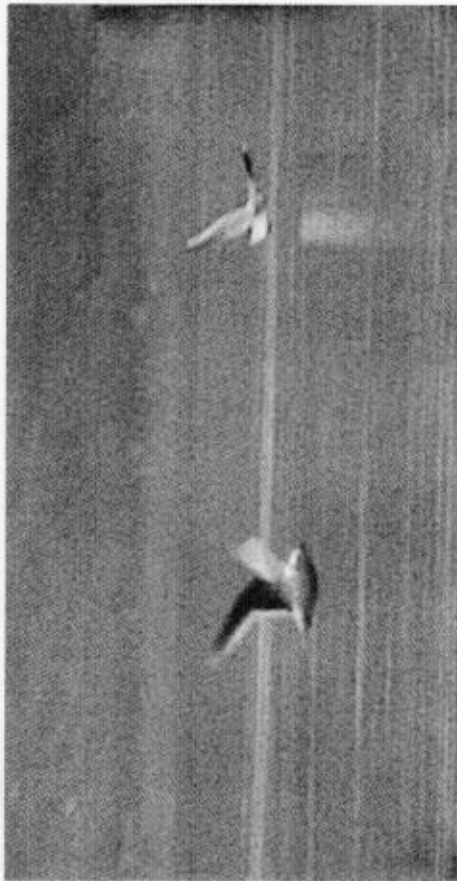
PRÄRIEMÅS (*L. pipixcan*). * 1 ex ad på Blacken, Mälaren 22.5 (TS, PM), därefter uppehöll sig på Askövikens till den 30.5 (HÖH, m fl).

Det är första fyndet av arten i Västmanland.

Figur 6. Gemmal utfärdad präriemås på Mälaren. Foto: Leif Johansson

Figur 7. Gammal rosenmåsa på Mälaren. Foto: Leif Johansson

ROSENMÅS (*Rhodostethia rosea*). * 1 ex ad Blacken, Mälaren 22-23.5 (TS, PM).

Detta är andra fyndet av arten i landet och därmed först för Västmanland.

GRATRUT (*L. argentatus*). Stor koloni: 126 par St Skorven, Mälaren 23.5 (TS).

HAVSTRUT (*L. marinus*). 1 par häckade på Lilla Skorven, Mälaren (TS). I övrigt ca 110 observationer rapporterade, främst från mälarenområdet och under årets alla månader.

En obs föreligger från Hällefors k:n, nämligen 1 ex 25.5 i Hällefors (GH).

TRETAIG MÅS (*Rissa tridactyla*). * 5 ex sträckte vid Gnlen 10.10 (SL, RLa).

Detta är 2:a fyndet av arten i landskapet.

SKRÄNTÄRNA (*Sterna caspia*). Ett värfynd: 1 ex Fläcksjön 9.5 (GP).

Artens uppträdande i landskapet under hösten har förändrats. Mälaren har övergivits för Hjälmaren. Vid Nyckelgrundet sågs 181 ex den 3.8 och 93 ex 8.8 (UE).

SILVERTÄRNA (*S. paradisaea*). 60 ex Fläcksjön 20.5 (KK), 5 ex 21.5 (HÄJ), 4 ex 22.5 (HJa) och 1 ex 28.5 (SB), 7 ex Gussjön 20.5 (KK), 2 ex Blacken, Mälaren 22.5 (PM) och 2 ex Askövikens 6.6 (MG).

60 ex. är den största flock som setts i landskapet någon gång.

SMÅTÄRNA (*S. albifrons*). * 1 ex rastade i Fläcksjön 22.5 (HJa). Detta är 2:a fyndet av arten i landskapet.

SVARTTÄRNA (*Chlidonias niger*). Ca 30 par häckade Askövikens (LJ), 18 par häckade

vid Fläcksjön (KK) och 1 par häckade troligen vid Sörbysjön (JM).

Övriga obs: 1 ex Barkarövikens början av maj (HLF), 11.5 (GN) och 20.5 (GP), 1 ex Sörängarna, Lindesberg 4.5 (MA), 1 ex Lindesjön, Lindesberg 16.5 (MA), 1 ex Frösåhammarsviken 23.5 (UE), 1 ex Gnien 20.5 och 2 ex 22.5 (SL), 1 ex Gussjön 22.5 (KK) och 3 ex 20.8 (KEM), 2 ex Ångsö 31.5 (PM). Under hösten stor ansamling vid Nyckelgrundet, med som mest 16 ex. 8.8 (UE).

Svarttärnan har nu ett betydelsefullt häckningsområde i Västmanland och fynden på lokaler runt om i landskapet speglar artens uppgång här.

SKOGSDUVA (*Columba oenas*). Revirroppande fåglar 1981 och 82, kommunvis fördelning: Västerås 15, Hallstahammar 9, Norberg 6, Surahammar 1, Lindesberg 5 och Nora 5 revir.

Förmodligen är arten dåligt rapporterad eller saknas den i övriga kommuner.

BERGDUV (*Bubo bubo*). Rapporterad från tre lokaler i landskapet.

HÖKUGGLA (*Surnia ulula*). 1 ex Rudö, Askövikens 3.10 (DE, TB), 1 ex V. Sjukhuset, Västerås 9.11-5.12 (TS, m fl), 1 ex Stormossen, Sala (SL), 1 ex Bäckeslätt, Ramnäs 14.11 (HÄJ), 1 ex Malmön, Köping 6-21.11 (PEK, BSA), 1 ex Vitön, Köping 8.11 (GN), 1 ex Iskällberget, Kungsör 10.10 (AE), 1 ex V. Kungsör 22.12 (IC), 1 ex Rübberget, Lindesberg 21.11 (gn OA), 1 ex Dalkarsberg, Nora 20.11 (EM).

Arten iakttagen på 10 lokaler hösten/förvintern 1982. Invasionsåret 1975 sågs den på 14 lokaler.

SLAGUGGLA (*Strix uralensis*). Två fynd utanför häckningsområdet: 1 ex Örsingsbo, Sala 26.11 (BER) och 1 ex Askövikens 17.1 (PG, J. Danielsson).

LÄPPUGGLA (*S. nebulosa*). * 1 ex jagade vid S. Hultasjön, Lindesberg på kvällen den 31.10 (G. Eriksson). Detta är det första fyndet i modern tid av arten i Västmanland. Ett tidigare fynd finns då 1 ex sköts i Tortuna, Västerås år 1877.

KUNGSFISKARE (*Alcedo atthis*). 1 ex Barkarövikens 17.4 (BSa), 2 ex Kvarnorsens, Järle från maj-24.7 (HLJ, PA), 1 ex Arboga stad 2.8 (UE), 1 ex Solbacksbbron, Kolsva 3-19.9 (RST), 1 ex Kolbäckens, Ramnäs 23.9 (L. Pettersson) samt 1 ex Lagersberg, Freden, Västerås 30.10 (S. Lodensten).

Kan årets många obsar vara början på en ny uppgång för arten?

HÄRFÄDEL (upupa epops). 1 ex V Sund, Nora 26.5 (Davidsson), 1 ex Rällså 18.10 (ortstidning gn DA).

Detta var obs nr 37 och 38 i Västmanland. Under de senaste 10 åren har 2-4 observationer gjorts årligen.

GRASPETT (*Picus canus*). 2 ♂♂+1 ♀ Baggåden, Skinnkätteberg under perioden febr-april och nov-dec. (LJ), * 1 ex. Knuthöjdsmossen, Hällefors febr-mars (LaJ), 1 ex Dalkarsberg, Nora 17.3 (EM) och 1 ex Hultasjön, Lindesberg okt-nov (G. Eriksson).

VITRYGGIG HACKSPETT (*Dendrocopos leucotos*). En häckning i Sala k:n; 2 ex under såväl vår som höst i Fagersta k:n Dessutom fynd av ♀ under häckningstid i

Skinnskattebergs och Norbergs k:n samt en trummande fågel utefter Sverkes-
taån, Lindsberg 14.4 (Åke Pettersson).

TRÄDLÄRKA (*Lullula arborea*). Antalet observerade ex i resp kommun med 1981 års
siffror inom parentes: Västerås 8 (7), Sala 14 (14), Norberg 0 (2), Surahammar
15 (14), Hallstahammar 0 (1), Fagersta 3 (2), Skinnskatteberg 0 (1), Köping
0 (2), Arboga 0 (1), Lindsberg 9 (11), Nora 2 (2) och Hällefors 3 (0).

Som synes en ganska oförändrad rapporteringsbild. Inräddningen har nu återhämtat
sig från nedgången på 1960-talet. Flitigare eftersök av arten skulle ge helt
andra siffror i de flesta kommuner.

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA (*Anthus cervinus*). Ingen obs i landskapets västra delar. 16
obs i de östra delarna, under tidsperioden 20.8-25.9.

SKÄRPIPLÄRKA (*A. spinoletta*). Liksom tidigare är iakttagen på ön Vagnhäll i Vå-
ringen: 3 ex 12.9 och 1 ex 4.10 (EJ). Dessutom 4 obs i september vid KVV
(HÖH, MLI).

STRÖMSTARE (*Cinclus cinclus*). En häckning rapporterad: Järnboås, Rastälven i Nora
k:n (RT).

Figur 8. Ung skärpiplärka rastande på Vagnhäll, Väringen. Foto: Erik Jansson.

JÄRNSPARV (*Prunella modularis*). Ett fynd i december rapporterat från Arboga (UE).

NÄKTERGÅL (*Luscinia luscinia*). Observationer i norra och västra Västmanland:
Sala k:n. Ca 12 ex sjung (KK), Lindsbergs k:n. 1 ex Kaninholmen, Frövi 22.5
(S.I. Andersson), 1 ex Öppboga, 1 ex Ringaby samt 2 ex Frötuna 27.5 (Öan),
1 ex Sörångarna-Gusselby 1-2.6 (MA), Örebro k:n. 1 ex Ervallaängarna 1.6
samt 1 ex Axbergshammar 1.6 (Öan).

BLÅHAKE (*Luscinia svecica*). Övanligt många värfynd har rapporterats. 1 ex ♂ Näs,
Fläcksjön 9.5 (GP), 1 ex ♂ Hällefors 10.5 (N. Svensson), 1 ex Björklunda,
Rochhammar 10.5 (JT), 1 ex Hagaberg, Frövi 10.5 (JT), 1 ex ♀ KVV, Västerås
10.5 (TS, MLI), 2 ♂♂ Asköviken 11.5 (MG, MLI), 1 ex KVV 11.5 (TB), 1 ex
Mörintorp 13.5 (LS), 1 ex Dalkarsberg 15.5 (EM), 1 ex ♂ Tranbärsvägen, Lin-
desberg 19.5 (MA), 3 ex Flosjöhyttan, Hällefors 20.5 (GPe), 1 ex Malmön,
Köping 21.5 (PEk), 1 ex. Cementatippen 21.5 (GP), 1 ex ♂ Vrenninge, Sala
21.5 (KEM).

I Nora översomrade 1 ex på Dalstaområdet. Fågeln uppehöll sig i villaträd-
gårdarna mellan den 24.6-2.9 (LA, S. Persson). Det är veterligt första gången
det händer i landskapet.

SVART RÖDSTJÄRT (*Phoenicurus ochruros*). 2 par häckade vid Fröviors (EJ) och 1 par
vid Cementa, Köping (AE, JL), samt 1 par vid Surahammars bruk (TSä).

Övriga observationer: 1 ♂ Seala, Fagersta 2.4 (C. Höij), 1 ♂ Ströo gård, Kö-
ping 20.4 (LM), 1 ♀ AKV, Västerås 1-6.5 (MG, m fl), 1 ex Lustikulla, Hallsta-
hammar i maj (SJ), 1 ♀ Hamnen-Arosbygden, Västerås 12-14.6 (MG, MLI).

De övriga observationerna är på lokaler där lämplig häckbiotop finns, närmare
kontroll av lokalerna skulle säkert ge flera än de nu kända häckningarna.

RINGTRAST (*Turdus torquatus*). 1 ex Gnien 24 och 25.4 (SL), 1 ex Hällefors 25.4
(IC), 1 ex Sikfors, Hällefors 1.5 (LLi), 1 ex Gytto 3.5 (G. Melin) samt
ett höstfynd, 1 ex Hällefors 12.19.10 (MN).

Antalet fynd är normalt, höstfyndet är det 8:e i ordningen.

FLODSÅNGARE (*Locustella fluviatilis*). 1 ex Källängen, Arboga 22.5 (GEn), 1 ex
Asbosjön 23.5 (RP), 1 ex Asköviken 27.5 (PM, TB), 1 ex Fläcksjön 31.5
(H. Söderman), 1 ex Asköviken 29.5-22.6 (HÖH, m fl), 1 ex Jeppetorp, Hälle-
fors 12-13.6 (MM), 1 ex Skultuna 14.6 (HBJ), 1 ex Almqviken, Västerås 18.6
(AB), 1 ex Tidö, Västerås 20.6 (MG), 1 ex Trundhemsviken, Virsbo 26-27.6
(TSä) och slutligen 1 ex Gnien 6.6-20.7 (SL, m fl).

Antalet fynd är normalt i förhållande till de senaste åren.

KÄRRSÅNGARE (*Acrocephalus palustris*). 27 ex på 15 lokaler rapporterade. De fles-
ta fynden i landskapets östra delar.

TRASTSÅNGARE (*A. arundinaceus*). Hörd med som mest 3 ex Fjndlaviken (UE), 3 ex
Frösshammarsviken (UE) och 5 ex Asköviken (MG, TS). Dessutom 1 ex Ångsö
4-17.6 (AFA, TS).

HÖKSÅNGARE (*Sylvia nisoria*). * 1 ex juv Malmön, Köping 12.9 (GP). Detta är det
4:e fyndet för landskapet.

GRANSÅNGARE (*Phylloscopus collybita*). Sjungande fåglar under häckningstid har rapporterats från följande platser: Surtorpet, Surahammar (TSä), Stråssa, Lindesberg (IA), Morskögsjön (IA), Tidö, Mälaren (HOH), Västerfärnebo (TLi), Hälleboå, Lindesberg (NA) och vid Gläpen, Surahammar (BJW).

Detta är fler sommarfynd än som gjorts något tidigare år. Jämför bergfink, gråsiska och videsparv.

MINDRE FLUGSNAPPARE (*Ficedula parva*). 1 ♂ sj Myrskogen, Gnien 16.5 och 3.6 (HEr, SL), 1 ♂ sj Fläcksjön 29.5 (KEm), 4.6 (GN) och 7.6 (SB, SB), 2 ex. ♂♂ Iresjön, Köping 31.5 och hela juni (HLJ), 1 ex Höggesta, Köping 2.6 (GN), 1 ex ♀-färg Tidö, Västerås 18.6 (MG) och 1 ex Höggesta även den 27.6 (HLF).

Häckning genomfördes vid Dammsjön-Nyberget, Lindesbergs kn. Sj ♂ noterades den 12.6 och ♀ med pull den 11.7 (NA). Lokalen utförs av sumpgranskog med lövinslag.

SOMMARGYLING (*Oriolus oriolus*). Sjungande fåglar har noterats vid Norrmogen, Lindesberg 16.5 (HLJ), Fläcksjön 28.5 (SB, SÜ), Rudö, Askövikens 3.6 (HOH) och Lövsta gård, Askövikens 6.6 (MG).

LAVSKRIKA (*Perisoreus infaustus*). 2 ex vid N. Månken, Hällefors kn i oktober (C-E Karlsson). Detta är 3:e fyndet i landskapet.

NOTKRÄKA (*Nucifraga caryocatactes*). Arten sedd i 6 kommuner under året, nämligen Västerås (25 obs), Surahammar (10 obs), Lindesberg (3 obs), Köping (1 obs), Nora (3 obs) och Arboga.

En genomförd häckning vid Nybergsgruvan, Lindesberg, där en ad+1 pull sågs den 12.6 (OMn).

RAKA (*Corvus frugilegus*). Största flocken 50 ex Västerås hamn 18.3 (MLi). För övrigt förekommer 50-talet fynd under sträcktid. Ett sommarfynd: 1 ex Ångsö 12.6 (TS), samt ett vinterfynd vid Vannebodagårdens, Lindesbergs kn 13.12 (OH).

BERGFINK (*Fringilla montifringilla*). Häckningar rapporterades från Myrskogen, Gnien 7 par (SL), flera par kring Flaxen (IC) samt fynd av en eller flera ex på ytterligare 10-talet lokaler under häckningstid.

Arten häckar förmodligen årligen i Bergslagen, men i sådan omfattning som i år har den aldrig tidigare rapporterats.

STEGLITS (*Carduelis carduelis*). Arten sedd på 10 lokaler i mälardelen, Västerås kn under sommaren. En enda häckning rapporterades: 1 par med 2 pull Böle, Romfartuna 11.7 (PG).

GRASISKA (*C. flammea*). 2 par uppträdde som om de häckade i Myrskogen, Gnien hela maj fram till 6.6 (SL).

TALLBIT (*Pipicola erucileator*). 1 ex Tillingfallet, Sala kn 12.1 (SL), 1 ex Sandtorp, Ramnäs 27.3 (TSä) och 1 ex Lillhärad, Västerås (KE).

STENKNÄCK (*Coccothraustes coccothraustes*). Följande fynd föreligger utanför mätområdet. 1 ex Västerfärnebo 24.1 (TLi), 1 ex Frövifors 24.1 (EJ), 1-9 ex på Damundso. Lindesberg 13.1-18.3 (MA) och 1 ex 23.12 (NA), 1 ex Hammarby, Nora 7.2 (PK), 1 ex Älvhyttan, Nora 12.3 (EM), 1 ex Sävttjärnmossen, Hällefors 28.3 (RSt), 1 ex Dalärsberg, Nora 20.4 (EM), 2 ex Arboga stad 24.5 (EEN), 2 ex. Grimsö, Lindesberg 7.6 (HLJ) och 1 ex ad Järlereservatet, Nora 9.7 (RT).

LAPSPARV (*Calcarius lapponicus*). Endast 6 vårfynd och 20-talet höstfynd föreligger, vilket är betydligt lägre än de senaste åren.

Från västra delarna har rapporterats 1 ex Latörpsmossen, Nora 30.4 (BU) och 1 ex Ösarhyttan, Ramsberg 17.10 (NA).

SNÖSPARV (*Plectrophenax nivalis*). Stor rastning vid Askövikens i slutet av mars, som mest 450 ex 23.3 (OHe, MLi) dessutom 50 ex. N. Åsbojön 2.4 (PB), 52 ex. Alntorp, Nora 10.4 (PK) och 60 ex Skultuna kyrka 2.11 (PG).

Vinterfynd har rapporterats från Sala kn (3), Västerås kn (5) och Surahammars kn (3).

ORTOLANSPARV (*Emberiza hortulana*). 52 rapporter om sj ♂ föreligger. Arten återtar undan för undan sin förlorade position ute på den västmanländska slättbygden.

Från västra delarna finns 6 fynd. 1 ex Ångarna, Dyltaån 20.5 (JM), 1 ex Spårudden, Bergshyttan i maj (HLJ), 1 ex Grimsöbodan, Lindesberg kn maj/juni (HLJ), 1 ex Nora 2-3.6 (PK), 2 ex Rynningebro 5.6 (JM) och 3 ex Morsköga 11.6 (HLJ).

VIDESPARV (*E. rustica*). * 1 par Per Håksen, Hällefors 16.5 (RSa), * 1 ex V. Gaddsjön, Hällefors 16.5 (RSa), * 1 ex ♂ Norrsjön, Lindesberg 27.5 (HLJ), * 1 ex ♂ Enten, Lindesberg 28.5 (Lars A. Pettersson), 1 ex Altsjön, Sala 28.5 (GA), * 1 ex Ljusnaren, Nittälven 6.6 (A. Blom), * 1 ex ♂ Ueberget, Nittälven 18.6 (HLJ), * 1 ex ♂ Brätmossen, Lindesberg 23.6 (HLJ).

Videsparvens häckningsområde har på senaste åren utbredd sig söderut. Den häckar numera med många par i Dalarna. Årets fynd i Västmanland tyder på att vi mycket snart får videsparven som häckfågel även hos oss.

Under sträcktid föreligger följande fynd: * 1 ex ♀-färg Strömsholm 18.8 (SJ), * 1 ex juv/♀ Flaxen 18.8 (CS, TC), * 1 ex Fläcksjön 25.8 (SL), * 1 ex Fläcksjön 28.8 (KK) samt 1 ex Askövikens * 30.8 (MG) och 10.9 (L. Gladh).

Komplettering för 1982.

BUSKSÅNCARE (*Acrocephalus dumetorum*). * 1 ex sj vid Rölö gård, Skinnskattebergs kn 7-18.6 (LS, ARA, GN) och 1 ex sj vid Hällberget, Fläcksjön 1.6 (SB).

Dessa är 9:e och 10:e fynden av arten i Västmanland.

Kompletteringar till föregående års fågelrapporter.

BRUSHANE (*Philomachus pugnax*). Ett par gjorde häckningsförsök på Tommossen, Hällefors kn 1981 (JK).

BERGJUV (*Bubo bubo*). 1 ex Ångsö 1.1 1974 (Öjvind Dössländ).

BERGUV (*Bubo bubo*). En häckning i landskapet 1978.

GRÅSPETT (*Picus canus*). 1 ex Aspåsen, Hällefors k:n 24.11 1972 (TC), 1 ex Sikfors, Hällefors k:n 1.1 1973 (LLi), 1 ex Hultasjön, Lindesbergs k:n i okt-nov 1981 (G. Eriksson) och 1 ex Grindbo, Norberg 13.12 1981 (Valfrid Pettersson).

SÄDESÄRLA (*Motacilla alba yarrellii*). * 1 ex. Storå, Lindesbergs k:n 6.5 1981 (OA). Detta är 6:e fyndet av denna sädesärleras i Västmanland.

VIDESPARV (*Emberza rustica*). * 1 ex vid Asköviken 24.8 1981 (TB), ytterligare * 1 ex vid Asköviken 31.8 1981 (PM, Henry Hirsimäki) samt * 1 ex Ringduvegatan, Västerås 18.9 (MG).

DVÄRG/VIDESPARV (*E. pusilla/rustica*). * 1 ex vid Gussjön 12.9 1981 (PE, SJ).

Observatörer.

AE Arne Eklöv, AFA Anders Folke Andersson, ARA Anders Arnell.
BE Bertil Eriksson, BEn Bo Eriksson (Valen), BEr Bo Eriksson (V-färnebo), BjW BjW Björn Westman, BL Bernt Larsson, BSa Björn Salomon, BU Björn Uhr.
CS Christina Svensson
EA Erik Andersson, EJ Erik "Plur" Jansson, EM Erik Marcusson.
DG Daniel Green.
GA Gustaf Aulén, GEn Gustaf Eriksson, GH Göran Hagsten, GL Gunnar Lignell,
GN Göran Nilsson, GP Göran Pettersson, GPe Gunde Persson.
HJa Hans Jansson, HLF Håkan Lernefalk, HLJ Hans Ljungkvist, HOH Hans-Olof Hellqvist,
HÅJ Håkan Johansson, HER Harald Eriksson.
IA Ingvar Andersson.
JL Jörgen Lindberg, JK Jonas Kling, JM Jan-Erik Malmstigen, JT Jan Timre.
KE Kjell Eklund, KEm Krister Ekman, KIs Kjell Israelsson, KK Karl-Gunnar Källebrink, KAK Kjell-Åke Källebrink.
LA Lars Asklund, LAj Lars Jansson, LE Lennart Eriksson, LH Lille-Bror Hammarström,
LHo Lars Holm, LLe Leif Leidelin, LLi Levin Lindberg, LM Leo Mäkinen, LS Lars Sohlen, LSo Lars Storm, LSt Lars Stenström.
MA Mats Andersson, MG Martin Green, ML Mikael Leppälampi, MLi Magnus Liljefors,
MT Mats Trillkott.
NEZ Nils-Erik Zetterström
DA Ola Almkvist, OAn Olle Andersson, OH Olov Häggström, OHe Ola Henriksson,
OS Ove Sjöberg.
PA Per Angelstam, PB Peter Bernövall, PC Per Carlsson, PE Per Eriksson, PEK Peter Ekelund, PG Patrik Granlund, PK Peter Kuiper, PLu Peter Lundberg, PM Per Magnusson.
RL Raimo Laurila, RLa Robert Lager, RP Rune Persson, RSa Roland Staav, RSt Robert Ström, RT Roland Thuvander.
SB Stefan Björklund, SJ Stefan Johansson, SK Svante Kling, SL Sören Larsson,
SOE Sven-Olof Eriksson, SÜ Stig Öhman.
TB Tommy Bengtsson, TC Tomas Carlsson, TL Tommy Lennartsson, TLi Tore Lindberg,
TS Thomas Skoglund, TSä Tom Sävström.
UE Ulf Eriksson, UC Ulf Carlsson.
AB Åke Berg.